

Tasta

TASTA FEAVLSLAG

Tastabøndene hadde i mange år vært interesserte i feavl. Allerede i 1898 fortelles det at Torger Kommedal og Erik Skogstø tok den lange turen til Bergen for å få kyrne bedømt på en offentlig utstilling. Det sies at de oppnådde 3. premie på kyrne sine der. Selv om her fantes mange fine kyr, var tastabøndene i det store og hele ikke helt fornøyde med besetningene sine.

Problemet her i distriktet var at oksene som ble brukt, var av blandingsrase, til og med herregården Ledaal brukte blandingsrase. Gjennom flere år hadde bøndene lagt merke til at altfor mange feil oppsto ved å bruke blandingsrase. Det kunne for eksempel være at kyrne kastet kalvene altfor tidlig, eller at avkommet hadde en feil ved seg. Dette ville tastabøndene få slutt på. De mente de kunne bygge opp en mye bedre bestand ved å bruke en okse som var reinrasert Sør og Vestlandsfe (SVF). Det var denne storferasen som ble brukt her i distriktet før rasen Norsk Rødt Fe (NRF) inntok gårdene på 1960-tallet.

Den 20. mars 1923 ble Tasta Feavlslag stiftet. Laget ble en underavdeling av Rogaland fylkes landbruksselskap. Ved oppstart tegnet 30 bønder medlemsskap., til sammen hadde disse 180 kyr. Et styre bestående av 3 stykker ble valgt: Lars E. Larsen, Tønnes Lye og David O. Tasta.. Tønnes Lye ble valgt til formann, og ble gjenvalgt i mange år framover.

Formålet til laget var å virke for en forbedring av distriktets kvegbestand. Lagets første oppgave var å kjøpe okse, finne stasjonering til oxen og føre tilsyn med lagets besetninger. Stamkyr skulle velges ut på offentlige utstillinger, og lagets medlemmer var pliktige til å stille ut sine kyr til bedømmelse. Den første oxen som ble kjøpt, het Sveinsvollen. Den hadde god avstamming både på mors og fars side. Oxen var av rein rase.

Den første okseholderen var Trygve Lye. Der var oxen stasjonert i 3 år og deretter 2 år hos Theodor Kommedal. Siden røktet David O. Tasta den fram til 1935. Etter 1935 da Eljarn ble kjøpt, ble Arne Aadnesen lagets okseholder. Oxen ved navn Dokstein ble også kjøpt inn.

Det skulle vise seg at ikke alt gikk på skinner allikevel selv om oxen var rein rase. Det ble en del misnøye med Eljarn, han var riktig så lat og nektet å gjøre ”skibsarbeid”. Han la seg ned på alle fire bak kua og viste ingen interesse så det ble et svare strev med å lokke han til å prestere . Mange måtte gå med uforrettet sak. Slik kunne de ikke ha det, det gikk utover mange besetninger, og det ble besluttet at oxen skulle selges. Det skulle allikevel vise seg at avkommet etter Eljarn, viste god yteevne og hadde høy fettprosent i melka. I ettertid angret de på at de hadde solgt han. Når det gjaldt Dokstein som også var av god avstamming, ble det mistanke om at oxen ikke var fruktbar. Kyrne løp ofte om igjen. Fruktbarhetsprøve var helt umulig å få tatt da han sparket villt rundt seg når de prøvde. De måtte ha oxen en stund til for Landbruksselskapet var ikke enig i at den skulle slaktes.

Krigen kom, og det ble nød i landet, lagsarbeidet på Tasta gikk allikevel bra. Det var skaffet en ny avlsokse som var frisk og i godt hold og hadde ekspedert 115 kyr. Men etter hvert ble kraftforet redusert nedover til nærmerst 0. Dette gikk selvsagt utover oksens yteevne. For å kompensere ble det bestemt at medlemmene skulle lever høy til oxen for kr. 0.15 pr kilo.

Laget arbeidet hardt for å forbedre bestanden. Noen kyr fikk svake bein, andre var tungmelka. For tidlig vårkalving eller for sein høstkalving var heller ikke bra. Feil ved

avkommet ble registrert og nøye vurdert hva årsaken kunne være. I 1937 ble Kontrollaget for melkefe dannet med tilsatt landbruksutdannet kontrollør. Fra da av ble det mye lettere å føre kontroll av avkommet.

I 1963 var det 40 år siden laget var dannet. Theodor Kommedal, som hadde vært lagets formann i mange perioder, sier seg tilfreds med lagsarbeidet. Avlsarbeidet i løpet av disse

årene hadde gjort framskritt. Besetningene på Tasta lå i teten dersom en sammenlignet med andre distriktslag. Melka hadde øket med 1145 kg og melkefettet hadde gått opp til bortimot 10 prosent når en regner gjennomsnittet av kyr etter feavlages okser.

Theodor Kommedal sier også at uten gode, utholdende og samarbeidsvillige okseholdere ville lagsarbeidet ikke ha gått så knirkefritt. Oksene har hatt fast plass hos Arne og Laurits Aadnesen til 8 av de 10 oksene laget har hatt fra 1935 – 1961, i 26 år.

I løpet av 1959 gikk besøket til oxen ned, inseminering var begynt å bli populært. Sola Oksestasjon ble en større og større konkurrent.

I 1961 ble det vanskelig å føre laget videre, det ble spørsmål om å overlate lagsoksen Volar og regnskapet til Laurits Aadnesen. Medlemmene syntes at det var av stor betydning for bygda at denne oxen, som var en fremragende okse og av god avstamning, skulle fortsette.

Laurits Aadnesen tok over risikoen for egen regning på betingelse av at statstilskuddet ble opprettholdt og at medlemmene benyttet oxen. Slik fortsatte det noen få år til.

Kilder: Protokoller fra Tasta feavlslag. Skrevet av Bjørg Ragnhild Aksdal